

Türkiye’de Çalışan Odyologların Yaşadığı Mesleki Stres Düzeyinin Belirlenmesi

Determining the Occupational Stress Level of Audiologists Working in Turkey

Halil Berkay SALDIRIM¹, Sara Gül AVCI², Kübra ÇAPUTLU³, Elif Cansel KUŞ⁴,
Ayberk Aydın TUNÇ⁵, Mustafa Bülent ŞERBETÇİOĞLU⁶

ÖZET

Amaç: Odyologlar, işlerindeki yoğunluğun ve sorumlulukların yanı sıra, hasta ilişkileri, zaman baskısı ve teknik zorluklar gibi çeşitli faktörlere maruz kalmaktadırlar. Bu nedenle, mesleki stres düzeylerinin belirlenmesi, iş yerindeki sağlık ve refahlarının geliştirilmesi amaçlanmaktadır. **Yöntem:** Çalışmaya, farklı ortamlarda çalışan 21-50 yaş arası 160 odyolog katıldı. Katılımcılara 6 demografik 16 likert sorudan oluşan anket uygulandı. İstatistiksel analiz için SPSS 25.0 programında Kruskal-Wallis, Mann-Whitney U test yöntemlerine başvuruldu. **Bulgular:** Odyologların cinsiyet, yaş, çalışılan süre, çalışılan kurum ve kurumdaki mevcut odyolog sayısının mesleki stres düzeyi puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı fark elde edildi ($p<0,05$). Çalışılan bölgeye göre inceleme yapıldığında anlamlı fark bulunmamasına rağmen Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde stres düzeyleri diğer bölgelere göre daha yüksek elde edildi. **Sonuç:** Bu çalışma, odyologlar arasında mesleki stres düzeyini değerlendirmek için önemli bir adımdır. Odyologların iş yerindeki stres faktörlerini belirlemek ve bu stresi yönetmek için stratejiler geliştirmek, mesleklerini daha sürdürülebilir hale getirmek için olası sonuçlar değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Odyoloji, mesleki stres, çalışma yönetimi.

ABSTRACT

Aim: In addition to the intensity and responsibilities of their work, audiologists are exposed to various factors such as patient relationships, time pressure and technical difficulties. For this reason, it is aimed to determine occupational stress levels and to improve their health and well-being at work. **Method:** 160 audiologists between the ages of 21-50, working in different environments, participated in the study. A questionnaire consisting of 6 demographic and 16 likert questions was applied to the participants. Kruskal-Wallis, Mann-Whitney U test methods were used in SPSS 25.0 program for statistical analysis. **Results:** A statistically significant difference was found in the occupational stress level scores of the audiologists in terms of gender, age, working time, the institution where they worked, and the number of current audiologists in the institution ($p<0.05$). Although there was no significant difference when analyzed according to the region studied, stress levels were found to be higher in the Eastern and Southeastern Anatolia Regions than in the other regions. **Conclusion:** This study is an important step towards assessing the level of occupational stress among audiologists. The possible outcomes were evaluated for audiologists to identify the stress factors in the workplace and develop strategies to manage this stress, making their profession more sustainable.

Keywords: Audiology, occupational stress, practice management.

¹ Odyolog, İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Odyoloji Bölümü, Odyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1319-2008>, e-mail: halil.saldirim@medipol.edu.tr

² Odyolog, İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Odyoloji Bölümü, Odyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-5303-307X>, e-mail: saraavci8998@gmail.com

³ Odyolog, İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Odyoloji Bölümü, Odyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0602-1035>, e-mail: kubracaputlu@hotmail.com

⁴ Odyolog, İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Odyoloji Bölümü, Odyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3520-0323>, e-mail: elifcanselk97@gmail.com

⁵ Odyolog, İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Odyoloji Bölümü, Odyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8406-5212>, e-mail: ayberkaydin98@hotmail.com

⁶ Profesör Doktor, İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Odyoloji Bölümü, Odyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5985-097X>, e-mail: mbserbetcioglu@medipol.edu.tr

Sorumlu Yazar: Halil Berkay Saldırım, İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Odyoloji Bölümü, Odyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1319-2008>, e-mail: halil.saldirim@medipol.edu.tr

GİRİŞ

Mesleki stres, yeterli çalışma koşullarının eşlik etmediği üretkenlik ve etkinliğe duyulan ilgi nedeniyle toplumumuzda oldukça yaygındır (Peiró ve Salvador, 1993). Mesleki stresin sağlık çalışanlarına fiziksel ve duygusal zararlar verebileceği, bunun da hastalar için sağlık hizmeti kalitesinin düşmesine ve sağlık kuruluşlarının yük altında kalmasına yol açabileceği ile ilgili çalışmalar son zamanlarda sık olarak bildirilmektedir (Carmona-Barrientos vd.,2020; Mengist vd., 2021). Sağlık profesyonelleri, uzmanlıkları nedeniyle sosyal otorite olarak kabul edilmelerine rağmen, yoğun iş yükleri, başkalarının sağlığına yönelik sorumluluklar ve hastalarla kişilerarası ilişkiler nedeniyle mesleki stres ve tükenmişliğe karşı savunmasızdırlar. Odyologlar için bu durum incelendiğinde genel olarak düşük tükenmişlik ve düşük stresli bir meslek olduğu bildirilmektedir (Emanuel, 2021). Ancak bazı araştırmalar, diğer sağlık profesyonelleri gibi odyologların da mesleki stres ve tükenmişlik riski altında olduğunu göstermektedir. Literatür, odyoloji dalındaki iş yerlerinde hastayla ilgili sorunlar, anlayış eksikliği ve finansal sorunlar gibi çok sayıda stres etkeni tanımlamaktadır (Emanuel, 2021; Ravi vd. 2016). Bununla birlikte, yeterli zaman ayırma ve zayıf sosyal destek gibi stresörlerle ilgili bildirilen çeşitli sonuçlar gözlenmektedir (Brännström vd., 2011). Sınırlı sayıda araştırma, stres faktörlerinin odyologları nasıl etkilediğine ilişkin nitel verileri araştırmıştır. Bu durumdan yola çıkarak, ülkemizdeki odyologların mesleki stres düzeyi ve stres faktörlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma, Türkiye’de çalışan odyologları kapsamaktadır. Ülkemizde farklı alanlarda çalışan odyologlarla iletişim kurulması ve konuyla ilgili literatür araştırması yapılarak anket soruları oluşturulmuştur. Verilerin toplanması, google form ile online olarak oluşturulmuş ve araştırmacıların bağlantıları doğrultusunda sosyal ağlar aracılığı ile 25.02.2022-10.02.2023 tarihleri arasında dağıtılmıştır. Anketi uygulamadan önce ilgili araştırmacıdan onam formunun onaylanmasıyla gerekli izinler alınmıştır. İstanbul Medipol Üniversitesi 17.02.2022 tarih ve 183 sayılı karar no ile girişimsel olmayan klinik araştırmalar etik komite onayı alınmıştır. Araştırmaya gönüllük esasına dayanarak katılmayı kabul eden 21-50 yaş arası 160 odyolog dâhil edilmiştir. Araştırmanın verileri SPSS 25 program yardımıyla analiz edilmiştir. 6 adet sosyodemografik bilgiler ve 16 soru likert ölçek sistemi kullanılarak hiç stresli olmayandan (1) çok stresli olana (7) kadar puanlandırılmıştır. Anketin likert bölümünden alınan puanlar 7’ye yaklaştıkça stresin arttığını göstermektedir. Çalışanların sosyodemografik bilgilerine göre

yapılan analizlerde anlamlılık değeri, Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Kategorik değişkenin ikiden fazla olduğu durumlarda Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Anketteki likert sorular ve güvenilirlik analizi için Cronbach's Alpha değeri verilmiştir (Tablo 1). Alpha güvenilirlik değeri .93 olarak elde edildi. Güvenilirlik katsayısının 0,7 ve üzeri olması yüksek güvenilir olarak kabul edilmektedir (Karagöz, 2017).

Tablo 1. Odyologların demografik özellikleri

Değişkenler		N	Odyoloji Mesleki Stres Anketi Ort±SS	p
Cinsiyet	Kadın	123	4,76±1,21	,031*
	Erkek	37	4,27±1,06	
Yaş	25 Yaş Altı	108	4,86±1,21	,002*
	25 Yaş üstü	52	4,20±1,04	
Çalışılan Süre	6 Aydan az	52	4,87±1,31	,045*
	6 Ay- 2 yıl	69	4,73±1,06	
	2 Yıl ve üzeri	39	4,21±1,18	
Çalışılan Bölge	Marmara Bölgesi	82	4,60±1,21	,440
	Doğu Anadolu Bölgesi	14	4,94±1,48	
	Ege Bölgesi	12	4,69±1,12	
	İç Anadolu Bölgesi	23	4,62±1,14	
	Akdeniz Bölgesi	11	4,45±1,17	
	Karadeniz Bölgesi	10	4,36±1,19	
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	8	5,31±0,85	

Çalışmaya katılanların 123'ü kadın, 37'si erkektir. 25 yaş altı 108 çalışan odyolog bulunurken 25 yaş üzeri 52 odyolog bulunmaktadır. 6 aydan az çalışan 52, 6 ay – 2 yıl arası çalışan 69, 2 yıl ve üzeri çalışan 39 odyolog vardır. Çalışılan bölgeler incelendiğinde Marmara Bölgesi'nde 82, Doğu Anadolu Bölgesi'nde 14, Ege Bölgesi'nde 12, İç Anadolu Bölgesi'nde 11, Karadeniz Bölgesi'nde 10 ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 8 odyolog bulunmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2. Odyologların çalıştığı kurum ile mevcut odyolog sayısının karşılaştırılması

Değişkenler		N	Odyoloji Mesleki Stres Anketi Ort±SS	p
Çalışılan Kurum	Akademik Personel	9	3,99±0,85	,004*
	Devlet Hastanesi	39	4,15±1,16	
	İşitsel Rehabilitasyon Merkezi	57	4,98±1,14	
	İşitme Cihazı Merkezi	41	4,65±1,22	
	Özel Hastane	14	5,08±1,06	
Çalışılan Kurumdaki Mevcut Odyolog Sayısı	1	43	5,05±1,14	,035*

Tablo 2'ye göre cinsiyetin stres üzerine etkisi incelendiğinde kadın odyologların, erkek odyologlara göre anket puanlarının yüksek olduğu elde edildi ($p=0.031$). Yaş değişkeni ele alındığında 25 yaş altı olan odyologlar, 25 yaş üstü olanlara göre yüksek olduğu istatistiksel olarak anlamlı elde edildi ($p=0.002$). Odyologların istihdam ettiği süre ele alındığında, çalışma süresi arttıkça anket puanlarında istatistiksel olarak anlamlı düşüş elde edildi ($p=0.045$). Odyologların istihdam edildiği bölgeler karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark olmamasına rağmen Doğu ve Güneydoğu bölgesindeki anket puanları diğer bölgelere göre daha yüksek elde edildi ($p=0.440$).

Araştırmaya katılan odyologların çalıştıkları kurumlar incelendiğinde 9'u akademik, 39'u devlet hastanesi, 57'si işitsel rehabilitasyon merkezi, 41'i işitme cihazı merkezi, 14'ü özel hastanede bulunmaktadır. Kurumdaki mevcut odyolog sayısına bakıldığında tek olarak çalışan 43 odyolog, iki kişi çalışan 30, üç kişi çalışan 36, 4 ve üzeri çalışan 51 odyolog bulunmaktadır (Tablo 3).

Tablo 3. Anketteki Likert Sorular ve Güvenilirlik Analizi

Evrak işleri ve hasta raporlarıyla uğraşmanın yarattığı stres seviyesi
Alandaki kaynak eksikliğinin yarattığı stres seviyesi
Güncel odyolojik literatürü ve eğitimleri takip etmeye çalışmanın verdiği stres seviyesi
Yeni cihaz/ekipman konusunda eğitim eksikliğinin yarattığı stres seviyesi
Odyolojik testlerin uygulanmasıyla ilgili (İşitme testleri, ABR vs.) stres seviyesi
Travmatik olaylara tanık olmanın (Hastanın acı-ıstırabı, işitme engeli vb.) yarattığı stres seviyesi
Her bir hasta için mevcut olan zaman miktarının (azlığı-çokluğu) yarattığı stres seviyesi

Tablo 3. Anketteki Likert Sorular ve Güvenilirlik Analizi (devam)

Şikayetin giderilmesi için hastanın veya ailesinin beklentilerinin yarattığı stres seviyesi
Bazı önemli kararların verilmesinden sorumlu olmanın yarattığı stres seviyesi
Sürekli iş başındaymış gibi hissetmenin yarattığı stres seviyesi
İş dışı sosyal hayatı yönetmeye çalışmanın yarattığı stres seviyesi
Hastalardan enfeksiyon bulaşma endişesinin yarattığı stres seviyesi
Odyolog olarak mevcut finansal durumunuzla geçinmeye çalışmanın yarattığı stres seviyesi
İş arkadaşlarıyla ilişkilerin yarattığı stres seviyesi
Odyoloji dışındaki sağlık profesyonelleriyle çalışmanın yarattığı stres seviyesi
Kendini yönetime/yöneticilere kanıtlamak zorundaymış gibi hissetmenin yarattığı stres seviyesi
Cronbach's Alpha: ,93

Odyologların çalıştıkları kurumlar incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark elde edildi ($p=0.004$). Özel hastane ($5,08\pm 1,06$) ve işitsel rehabilitasyon ($4,98\pm 1,14$) merkezinde çalışan odyologların anket puanları yüksek iken, akademi ve devlet hastanesinde çalışan odyologların anket puanları düşük olarak gözlemlendi ($3,99\pm 0,85$). Kurumda çalışan mevcut odyolog sayısı incelendiğinde, kurumdaki odyolog sayısı arttıkça anket puanlarında istatistiksel olarak anlamlı düşüş gözlemlendi ($p=0.035$).

TARTIŞMA

Bu çalışma, Türkiye'de çalışan odyologların yaşadığı mesleki stresi araştırmayı amaçlamıştır. Ayrıca, cinsiyet, deneyim yılı, yaş, çalışılan bölge, alan ve kurumdaki odyolog sayısının stres üzerindeki etkisi incelenmiştir. Anketin likert sorularında ekipman eksikliği, evrak işleri, iş idaresi, hastayla temas ve zaman, mesleki sorumluluk ve sağlık, iş dışındaki sosyal hayatın yönetimi ve profesyonel hayatın yönetimi yer almıştır.

Literatürde sağlık profesyonellerinin stres düzeyinin cinsiyet açısından farkı incelenmiştir. Kadınların erkeklere göre yüksek düzeyde stres yaşadığı 3 çalışma bulunmaktadır (Haksal, 2007; Kılıç ve İnci, 2015; Yeşil, 2010). Tablo 2'ye bakıldığında kadınların stres puanları erkeklere göre yüksek elde edildiği gözlemlenmiştir. Çalışmaların araştırmamızı desteklediği gözlemlenmekle beraber bu farkın toplumsal rollere bağlı baskılar (iş ve aile sorumlulukları arası denge), cinsiyet ayrımcılığı, iş yükü ve beklentilerin neden olabileceği düşünülmektedir.

Karahan vd. (2007) yaptığı çalışmada deneyim yılı arttıkça sosyal, kendini yorumlama ve mesleki stres puanlarının azaldığı, istatistiksel olarak anlamlı olduğu bildirilmiştir. Çalışmamızda yaş ve deneyim süresi arttıkça stres puanlarının azaldığı gözlenmiştir (Tablo 2). Bu durum mesleki stres deneyimi arttıkça güçlenme ve baş etme stratejilerini kullanarak beceri kazandığını düşündürülebilir.

Güvener vd. (2021), 718 sağlık çalışanı üzerinde yaptığı çalışmada Marmara Bölgesinde çalışanların Akdeniz, İç Anadolu ve Karadeniz Bölgesinde görevli sağlık çalışanlarından daha yüksek düzeyde etkilendiklerini, Akdeniz Bölgesindeki sağlık çalışanlarının da İç Anadolu ve Karadeniz bölgesinden yüksek, Güneydoğu Anadolu Bölgesinden daha düşük düzeyde stres algıladıkları bildirilmiştir. Kemper vd. (2021) yaptığı çalışmada, odyologların teknolojiye ve güncel bilgiye erişimde zorluk çekilmesinden kaynaklı olarak gelişim olanağı eksiği yaşadıkları, küçük bölgede bulunmanın rekabet fazlalığıyla birlikte ulaşım problemlerinin odyologlar üzerinde baskıya neden olduğunu vurgulanmıştır. Odyologların çalışılan bölgeye göre mesleki stres puanları incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark elde edilmemiştir ancak Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgesindeki mesleki stres puanlarının diğer bölgelere yüksek olması dikkat çekmektedir. Bu durumda daha net sonuçlara ulaşmak için daha ayrıntılı ve bölgesel bir araştırma gerekmektedir.

Sağlık hizmeti veren kurumların birçoğunda kendi görev tanımını haricinde farklı mesleği de icra eden personellerin, baskıya maruz kalmamak için görev dışı işleri kabul ettiğini ifade etmiştir (Çetin ve Yayan, 2020). Özel sektördeki sağlık kuruluşları az sayıda çalışan ile yüksek başarı ve kar elde etme üzerine bir politika izlemektedir (Gökdeniz, 2017). Bu nedenle, daha fazla kar ve başarı elde etmek isteyen bu kurumlar çalışanlarından daha fazla beklentiye girmekte ve bu durum az sayıda bulunan çalışanın iş yükünü artmasıyla beraber stres faktörü de artmaktadır (Bolat, 2011). Özel hastanelere bakıldığında odyologlar zamana bağlı stres gözlenmekle birlikte randevu ve rapor yazma konusunda stres yaşadıkları bildirilmiştir (Brännström vd., 2011). İşitme cihazı firmalarında ise satışla beraber prim alma uygulaması, odyologu işe teşvik etmek için kullanılsa da çalışan üzerinde fazla baskı oluşturduğunu düşündürmektedir. Kaymakçı vd. (2022) yılında yaptığı çalışmada rehabilitasyon merkezlerindeki en büyük stres faktörünün rol çatışması olduğu bildirilmiştir. Köroğlu (2023) yaptığı çalışmada akademisyenlik yapan odyologların %90'ının düşük riskli grupta olduğu, rehabilitasyon merkezinde çalışan odyologların %50,7'sinin yüksek riskli grupta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada odyologların çalıştığı kurumlar incelendiğinde mesleki stres düzeyleri sırasıyla Özel Hastane>İşitsel Rehabilitasyon Merkezi> İşitme Cihazı Merkezi>

Devlet Hastanesi> Akademi olarak gözlenmiştir (Tablo 3). Ülkemizde özel hastanelerin randevu ve rapor konusundaki stres düzeyleri, işitsel rehabilitasyon merkezlerinde görev tanımına uygun hasta verilmemesi, işitme cihazı merkezlerinde satış kaygısı ve beklentilerin olması; başlıca iş yükünü arttırmakla birlikte stres faktörünü de arttırdığını düşündürmektedir. Özel ve kamusal ortamlarda çalışan sağlık çalışanları için zamanla ilgili stres gözlemlenmekte ve iş yükü, vaka karmaşıklığının artmasıyla birlikte daha belirgin hale gelmektedir (Kluger vd., 2003). Severn vd. (2012), personel eksiklikleri ve bekleme sonucu oluşan zaman taleplerinin sağlık hizmeti ortamlarında çalışan odyologlarda stresin arttırdığını bildirmişlerdir. Çalışılan mevcut kurumdaki odyolog sayısı incelendiğinde, kurumdaki odyolog sayısının artması, stres puanlarında azalma olduğunu göstermektedir (Tablo 3). Bu durum, odyologların istihdamının artmasıyla birlikte mesleki stresi olumlu yönde etkileyeceğini düşündürmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma odyologlarda mesleki stresin; iş performansı, iş memnuniyeti ve genel yaşam kalitesi üzerinde önemli etkilere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bulgularımız, odyologların mesleki stresinin çeşitli faktörlerden kaynaklandığını ve bazı faktörlere göre değişebildiğini göstermektedir. Bunlar arasında yoğun iş yükü, zaman baskısı, hasta beklentileri ile başa çıkmak, teknolojik zorluklar ve işyeri iletişimi gibi faktörler yer almaktadır. Ayrıca, odyologların mesleki stresini azaltmaya yönelik olası stratejileri değerlendirilmiştir. Önerilen stratejiler arasında iş yükünün etkili bir şekilde yönetilmesi, işyerinde destekleyici bir ortamın oluşturulması, mesleki gelişime yatırım yapılması ve iş-yaşam dengesinin sağlanması yer almaktadır. Sonuçlarımız, odyologların mesleki stres düzeylerini anlamak ve bu stresi yönetmek için önemli bir adım olmuştur. Bu bulgular, odyoloji mesleği için stresin etkilerini daha iyi anlamamıza ve çalışma koşullarını iyileştirmeye yönelik politika ve uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca bu araştırma alanında daha fazla çalışmanın yapılması, odyologların mesleki stres etkilerini daha kapsamlı bir şekilde incelenmesine olanak sağlayacaktır.

Çıkar çatışması beyanı

Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Beyanı

Araştırma Fikri/Kavramı: HBS, SA, KÇ, ECK, AAT

Araştırmanın Tasarımı: KÇ, SA, ECK, AAT

Denetleme/Danışmanlık: MBŞ

Veri Toplama ve/veya İşleme: HBS, SA, KÇ, ECK

Verilerin Analizi ve Yorumu: HBS

Literatür taraması: ECK, AAT

Makalenin yazımı: HBS, SA, KÇ

Eleştirel inceleme: MBŞ

KAYNAKÇA

Bolat, O. (2011). İş yükü, iş kontrolü ve tükenmişlik ilişkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 25(2), 87-101. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/30360>

Brännström, K. J., Båsjö, S., Larsson, J., Lood, S., Lundå, S., Notsten, M., & Taheri, S. T. (2013). Psychosocial work environment among Swedish audiologists. *International Journal of Audiology*, 52(3), 151-161. <https://doi.org/10.3109/14992027.2012.743045>

Carmona-Barrientos, I., Gala-León, F. J., Lupiani-Giménez, M., Cruz-Barrientos, A., Lucena-Anton, D., & Moral-Munoz, J. A. (2020). Occupational stress and burnout among physiotherapists: A cross-sectional survey in Cadiz (Spain). *Human Resources For Health*, 18, 1-10. <https://doi.org/10.1186/s12960-020-00537-0>

Çetin, Y., & Yayan, E. H. (2020). Hastanede çalışan hemşirelerin hemşirelik dışı görevleri ve nedenlerinin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 23(2), 221-226. <https://doi.org/10.17049/ataunihem.480712>

Emanuel D. C. (2021). Occupational stress in U.S. audiologists. *American Journal of Audiology*, 30(4), 1010–1022. https://doi.org/10.1044/2021_Aja-20-00211

Gökdeniz, İ. (2017). Özel sektör ve kamu yönetiminde kariyer planlaması. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(32), 123-131. <https://hdl.handle.net/11492/1364>

Güvener, H., Aytekin, M., & Ayhan, E. (2021). Sağlık çalışanlarının demografik özelliklere göre hasta güvenliği kültürüne yönelik algıları. 7. International İstanbul Scientific Research Congress, December 18-19, 2021

Haksal, P. (2007). *Acil servis personelinde görülen ikincil travmatik stres düzeyinin disosiyasyon düzeyi, sosyal destek algısı ve başa çıkma stratejileri açısından incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaymakçı, S., Aydın, S., Çaputlu, K., & Şerbetçioğlu, M. B. (2022). Rehabilitasyon merkezlerinde çalışan odyologların mesleki görüşlerinin değerlendirilmesi. *Türk Odyoloji ve İşitme Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 6-11. <https://doi.org/10.34034/tjahr.1088820>

Karagöz Y. (2017). *Spss ve Amos uygulamalı nicel-nitel karma bilimsel araştırma yöntemleri ve yayın etiği*. Nobel Yayın Dağıtım.

Karahan, A., Gürpınar, K., & Özyürek, P. (2007). Hizmet sektöründeki işletmelerin örgüt içi stres kaynakları: Afyon il merkezindeki hastanelerde çalışan cerrahi hemşirelerinin stres kaynaklarının belirlenmesi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 27-44. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/69113>

Kemper, E., Willis, K., & Simpson, A. (2021). ‘When you are on your own, everything is your responsibility’: Experiences of audiologists and audiometrists working in rural Australia. *Australian Journal of Rural Health*, 29(3), 382-390. <https://doi.org/10.1111/ajr.12711>

Kılıç, C. & İnci, F. (2015). Acil tıp çalışanlarında travmatik stres: Yaş ve eğitimin koruyucu etkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 25(24), 236-241. <https://turkpsikiyatri.com/PDF/C26S4/02.pdf>

Kluger, M. T., Townend, K., & Laidlaw, T. (2003). Job satisfaction, stress and burnout in Australian specialist anaesthetists. *Anaesthesia*, 58(4), 339-345. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2044.2003.03085.x>

Köroğlu, B. İ. (2023). *Odyologların çalışma hayatında maruz kaldığı psikososyal risklerin incelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. KTO Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Mengist, B., Amha, H., Ayenew, T., Gedfew, M., Akalu, T. Y., Assemie, M. A., ... & Desta, M. (2021). Occupational stress and burnout among health care workers in ethiopia: A systematic review and meta-analysis. *Archives of Rehabilitation Research And Clinical Translation*, 3(2), 100125. <https://doi.org/10.1016/j.arrct.2021.100125>

Peiró, J. M., & Salvador, A. (1993). *Desencadenantes Del Estrés Laboral* (Vol. 2). Madrid: Eudema.

Ravi, R., Yerraguntla, K., Gunjawate, D. R., Guddattu, V., & Bellur, R. (2016). Professional quality of life in audiologists and speech language pathologists working in India. *Journal of Workplace Behavioral Health*, 31(3), 162-172. <https://doi.org/10.1080/15555240.2016.1192475>

Severn, M. S., Searchfield, G. D., & Huggard, P. (2012). Occupational stress amongst audiologists: Compassion satisfaction, compassion fatigue, and burnout. *International Journal of Audiology*, 51(1), 3-9. <https://doi.org/10.3109/14992027.2011.602366>

Yeşil, A. (2010). *112 Acil sağlık hizmetlerinde çalışan sağlık çalışanlarında ruhsal travma ve ilişkili sorunların yaygınlığı*. [Yüksek Lisans Tezi]. Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.